

DEN FINE MAND

Komedie af Molière

*Aarhus Teater Store Scene
Sæson 1993/94*

Molière – buste af Houdon, 1778.

Forestillingsleder: Jan Bach
Regissør: Claus Mydtskov
Suffli: Hanne Wolff Clausen
Afvikling lys: Jens Holm Larsen/
Peder Jacobsen
Afvikling lyd: Kim Engelbrecht/Kurt Bøje
Belysningsmester: Niels Emil Larsen
Tonemester: Jens Ravn
Scenemester: Kai Johansen
Malersal: Anne-Marie Kjær
Skræddersal: Hanne Gissel, Mehmet Hilmi
Frisør: Britta Nygaard
Rekvisitører: Viggo Bay, Steen Jonassen
Overregissør: Steen Boutrup
Teknisk chef: Jørn Walsøe
Teaterchef: Palle Jul Jørgensen

Foto fra afsluttende prøver: Rolf Linder
Programredaktion: Jørgen Heiner
og Jørn Rasmussen
Tryk: Kannike Tryk A/S, Århus

Originaltitel: »Le Bourgeois Gentilhomme«
Premiere: 15. april 1994
Århus Teater Store Scene

Sponsor for Aarhus Teater:

DEN FINE MAND

Komedie af Molière

Isenesættelse:
EYUN JOHANNESSEN

Scenografi:
LARS JUHL

Oversættelse:
JENS SMÆRUP SØRENSEN

Musik:
FUZZY

Koreografi:
CHRIS BLACKWELL

Lyddesign:
KURT BØJE

Lysdesign:
PEDER JACOBSEN

Medvirkende:

Hr. Jourdain Kim Veisgaard
Fru Jourdain Merete Hegner
Lucile Julie Carlsen
Cléonte Olaf Johannessen
Doriméne Anne-Vibeke Mogensen
Dorante Lars Junggreen
Nicole Jette Sievertsen
Covielle Jens Albinus
Spillemesteren Peder Holm Johansen
Dansemesteren Caspar Koch
Fægtemesteren Hother Bøndorff
Filosofilæreren Peter Bork
Skrædderen Ulf Stenbjørn
En kvinde Ruth Maisie

Statister:

Dorte Clintborg, Lise Korsgård Ørtved, Helle Halsboe, Brian H.P. Von Der Maase, Mia Røge, Ole Nielsen, Liv Tholstrup Stein, Claus Riis Østergard, Kirstine Hedrup og Mette Dahl

Musikken er indspillet af Fuzzy i Aarhus Teaters lydstudie.
Kontratenor: Caspar Phillipson – Mezzosopran: Mette Dahl

Forestillingens varighed ca. 2 timer 15 min. incl. pause.

Filosofilæreren med bl.a. spille-, fægte- og dansemesteren – Peter Bork, Peder Holm Johansen, Hother Bøndorff og Caspar Koch.

Fægtemesteren – Hother Bøndorff.

Dorante, hr. Jourdain og Nicole – Lars Junggreen, Kim Veisgaard og Jette Sievertsen.

Ludvig XIV – i rollen som Kong Sol

Af Michael Linton

Ludvig XIVs liv var som et skuespil fra morgen til aften. Han var altid i begivenhedernes centrum. Hans eneste mulighed for at trække sig tilbage var for at sove, være sammen med nogen af sine elskerinder eller møde sine ministre i fortrolige samtaler. Ellers var han en ofentlig person mere end de fleste konger.

Dagen begyndte tidligt med morgenkur: klokken otte blev kongen vækket af den vagthavende første kammertjener, den eneste der sov i hans værelse. Livlægen, livkirurgen og hans amme trådte samtidig ind. Ammen gik hen og kyssede ham, de andre masserede ham og skiftede ofte hans skjorte, da han var tilbøjelig til at svede. Et kvarter over otte kaldte man overkammerherren ind sammen med det første hold hofmænd. En trak gardinet til side og efter en kort messe gav samme tjener kongen hans slåbrok. Så strømmede næste hold tjenere ind sammen med alt, hvad der var af fornemme folk. Alle var parate til at høre den enevældiges befalinger eller lytte til en snak om jagt og natur. Så fulgte dagens program med mange møder: kongen krævede, at alle kom præcis og var selv punktlig som et urværk.

Molière er et sandt spejl af sin samtid. Det kommer til udtryk i »Den fine mand« og i alle andre skuespil. Eeks. snyder Tartuffe Orgon, som bliver totalt ruineret. Men i samme øjeblik kommer en retsbetjent ind og siger: »Vi lever under en konge, som ikke tillader uret«, og Or-

gon bliver reddet. Naturligvis smigrer Molière her sin kongelige tilhører, Ludvig XIV. Der er mange eksempler på kongelig retfærdighed, men også det modsatte. En hvisken fra en af hans spioner eller bare nogle linier i et opsnappet brev kunne vække mistanke og sende uskylde i det frygtede Bastillefængsel. Kongen alene var garant for undersåtternes frihed. Kong Ludvig var nemlig myreflittig og arbejdede mindst otte timer hver arbejdsdag med regeringsanliggender eller instrukser til sit hof. Hans undersætter skulle ikke bare have fremgang og lykke, også frihed. Alle tråde samledes i kongens hånd. Han bestemte over embedsførelse, skatter, krig og fred. Som lovgiver ville han sørge for retfærdighed og orden. Han underskrev daglig utallige dokumenter med den afsluttende frase: »fordi dette er vor gode vilje«. Som sin egen udenrigsminister modtog han ambassader fra fremmede lande, også helt fra Tyrkiet, hvis skikke og klædedragter blev populære i Paris.

Før sin fødsel blev han ventet som en Messias, da han kom til verden i 1638 var han mere end et menneske, end en konge. I fire års alderen blev han sat på tronen, medens en formynderregering klarede politikken. I 1653 blev dansemesteren og violinvirtuosen Jean Baptiste Lully ansat som hofkomponist. Den musikelskende Ludvig var stor beundrer af Lullys elegante dansetrin og lette musik. Alerede samme år, som 15-årig,

optræder Ludvig som den strålende kong Sol, i »Ballet de la Nuit«, senere som solguden »Apollon« og som den persiske storkonge. Solen bliver brugt som hans emblem. Som solen bringer kongen varme og lykke til sit land.

Ludvig havde ingen større sans for studier og fik ikke en højere teoretisk uddannelse, men lærte hurtigt flere sprog. Han blev udøvende regent i 23 årsalderen, og de første år blev særdeles lykkelige for landet. Takket være hans borgerlige rådgiver, finansministeren Jean Baptist Colbert, kom der orden i økonomien. Colbert afskrev store gældsbeløb, sænkede renten, forlangte at embedsmænd, der havde begået underslæb, betalte pengene tilbage samt skærpede kontrollen over statens jordegods. Derimod lykkedes det ikke for ham at fordele skatten mere ligeligt mellem rige og fattige. Indtægterne strømmede ind til statens store bikube samtidig med at industri og handel blomstrede. Ludvigs første regeringstid var lykkelig, og han kunne prioritere sin interesse for teater, musik og dans. Det nye pragtslot Versailles blev opført i årene 1661-68, altså i tiåret før premieren på »Den Fine Mand«. Pengene blev strøet over tidens kunstnere, dansemestre og musikere. Dans og musik var Ludvigs største fornøjelse. Spøg, skæmt og munterhed prægede hoffet.

Måske er »Den fine mand« en parodi på finansminister Jean Baptiste Colbert. Som den

Filosofilæreren og hr. Jourdain – Peter Bork og Kim Veisgaard.

Hr. Jourdain og skrædderen – Kim Veisgaard og Ulf Stenbjørn.

adelsmale borger, Herr Jourdain, stammede Colbert fra Reims og også han havde en klædehandler til far. Colbert var samme type »opkomling« som Jourdain. Men det er ikke helt sikkert, at det er Colbert, som har stået model til hovedrollen: »fine herrer« mødte man alle vegne, borgere, som møjsommeligt klatrede op ad rangstigen. Kongen omgav sig helst med borgerlige rådgivere og holdt adelen nede, når det drejede sig om regeringsarbejdet. Han tillod blot aristokraterne at folde sig ud i hoflivets fester og den ellers ret kedelige hverdag, som gik med flirt, spil og andet tidsfordriv. »Staten det er mig« skal kong Ludvig have sagt. Men det passer ikke. Det er en malende beskrivelse fra senere tid af hans stilling som enevældig konge. Adelsoprøret i hans ungdomstid havde sat sine spor og han ville derfor absolut ikke have en premierminister eller bruge kirkens mænd i høje stillinger. Kvinder skulle heller ikke have nogen indflydelse på hans beslutninger, men det program kunne han nu ikke gennemføre.

Hvordan så han ud, denne kongelige elsker, kendt for sine langvarige forhold til fire kvinder: Marie Mancini, Louise de la Vallière, Madame de Montespan og sidst men ikke mindst Madame de Maintenon, som han var hemmeligt gift med i mange år. Hans intense erotiske udfoldelser resulterede i mange efterkommere, som han også skulle sørge for. Madame de Montespan fødte ham syv børn, af hvilke fire overlevede. Hans maitresser fik en anerkendt stilling ved hoffet, og en af vejene til en karriere var ansættelse hos en af dem. Var han smuk eller grim? Hans kusine skriver: »Han er den smukkeste og bedst skabte mand både i sit

eget og i andres kongeriger«, men en nær ven ser anderledes på sagen: »Kongen er ikke smuk, skønt han har regelmæssige træk; ansigtet er nemlig mærket af arrene efter børnekopper. Øjnene er, om De vil, majestætiske, levende, skælmiske, sanselige, ømme og store. Hans skikkelse er statelig, og han har en sand kongelig mine«. Men han havde ikke et imponerende ydre og havde derfor altid sko med meget høje hæle og en kæmpestor paryk på hovedet. »Han danser guddommeligt, bevæger sig fyrsteligt på en scene, optræder med flair i balletter og er altid yderst elegant og høflig«.

Molière var en af hans store favoritter, måske dog overgået af Lully, som blev udnævnt til kongelig generalsekretær. Lully komponerede musikken til balletkomedien »Den fine mand« og optrådte selv som tiljuble skuespiller, sanger og dansmester.

To af ugens dage slappede kong Ludvig af og helligede sig sine fritidsinteresser. Han elskede at bevæge sig ude i det fri, hvadenten det regnede eller var godt vejr. Han dansede, red, spillede bold, var en mesterlig skytte og elskede jagten, som gav ham kontakt med naturen. Ludvigs liv var også som solens gang. Efter »middagshøjden« 1661-1685 fulgte økonomiske problemer, lange krige og blodige religionsslag, som kastede tusindvis af dygtige protestantiske håndværkere ud af Frankrig. Ludvig XIV efterlod et land i krise, da han døde i 1715 efter 54 år på tronen.

Alting var altid »timet og tilrettelagt« og hofceremoniellet meget strengt. Var der undtagelser? Jo, faktisk ret ofte. Tre aftener om ugen fra klokken seks til ti holdt kongen en stor reception for alle i »Spejlsalen«

på Versailles' slot. Tusindvis af vokslys blændede tilskueren i spejlenes fortryllende glans sammen med kostbare juveler og pragtfulde kostumer. På disse aftener var etiketten afslappet: man satte stole frem til damerne og kongen bevægede sig rundt mellem sine gæster med muntre bemærkninger og sørgede for deres velbefindende i form af forfriskninger, billardspil, dans, koncerter og kortborde til hasardspil, ofte med kæmpestore indsatser. Ingen behøvede at rejse sig, når prinser eller prinsesser af blodet passerede forbi.

Versailles stod også åbent for publikum, som kunne komme ind på sightseeing mod 25 sous per næse. Alt, hvad der krævedes af de besøgende var, at de var ordentlig klædt på! Hvis man ville, kunne man leje en kårde for at kunne føre sig frem som gentleman. Ja, man kunne mænge sig med hoffolket og beskue den kongelige familie ved middagsbordet. Et øjeblik skriver, at alle mulige typer »bavianer og kaniner« trådte ind gennem slottets porte, slog støvet af skoene, svingede lejede kårder og gloede på den kongelige familie samt strøede om sig med bemærkninger om prinsessernes påklædning og udseende. Der kan meget vel have været både spioner og banditter blandt de mange besøgende.

Kongen sad på første række ved premieren på »Den fine mand« 14. oktober 1670 i en tid, hvor han var »den opgående sol«. Han morede sig kongeligt over Molières mimik i hovedrollen og Lullys prægtige parodier og muntre musik. Om forestillingen sagde kong Ludvig: »I sandhed, Molière, De har aldrig før skrevet noget, som har moret mig så meget som dette, Deres stykke er excellent«.

Covielle og Cléonte – Jens Albinus og Olaf Johannessen.

Lucile, hr. og fru Jourdain – Julie Carlsen, Kim Veisgaard og Merete Hegner.

Fru Jourdain, Nicole, Dorante og hr. Jourdain – Merete Hegner, Jette Sievertsen, Lars Junggreen og Kim Veisgaard.

En dansende komedie

Ludvig XIVs lidenskabelige kærlighed til balletten – en kunstart, som kongen dyrkede aktivt i sine unge dage – havde på et tidligt tidspunkt tilskyndet Molière til at skabe den genre, han kaldte *comédie-ballet*, en komedie, hvis akter er kædet sammen ved hjælp af dansende intermezzi. Til denne genre hører *Le Bourgeois Gentilhomme* (»Den fine mand«), som blev opført ved fem hoffester i efteråret 1670, før den fik premiere på Palais-Royal. I en af Molières første balletkomedier havde Solkongen for øvrigt selv medvirket som danser.

Carl Johan Elmquist
(Molière, 1966)

En satirisk komedie om virkeligheden

Molières logik og retfærdighedssans har blot deres fornøjelse af at se dårskenen dyppet i sit eget fedt, og rundt om i samfundet var der nok af eksempler, hans tilskuere kunde have in mente, både på selvavede gentilhomme med fabrikerede stamtavler og ahnegalleri og på, hvordan plattenslager-grever og declasserede »markiser« udbyttede dem; endog burleske mystifikationer som tyrker-ceremonien var der ikke alene forbilleder for i komedier og romaner, men også tilnærmelser til i dagens virkelighed. Det var, under halvt farceagtig form, et stykke satirisk sædekomedie, som både havde aktualitet og ret vidt sigte.

Valdemar Vedel
(Molière, 1929 – Fransk Klassik)

Dorante og Doriméne – Lars Junggreen og Anne-Vibeke Mogensen.

Nicole, hr. og fru Jourdain – Jette Sievertsen, Kim Veisgaard og Merete Hegner.

Alle disse tåber

»Jourdain er en småborger, som 80% af alle fransk-mænd; han er fætter til Ta-ti's »Min Onkel« og Pagnols's »Cesar«. Han er småborger, som de, der lavede Revolutionen, men som aldrig fik adgang til æren eller magten; thi når Revolutionen er overstået, vælger man storborgerne eller de intellektuelle eller embedsmænd til de alvorlige sager – et nyt aristokrati, faktisk. Mærkeligt nok føler jeg, at Molière har en svaghed for Jourdain, og at det snarere er de andre, han er ude efter – musikerne, danserne, filosofferne – alle disse tåber, som sælger deres anerkendte ideer med selvtilfredshed og tager penge fra Jourdain, samtidig med at de foragter ham, fordi han ikke forstår deres »kode« og siger simple ting med simple ord, mens de fremfører sager i elitens udpenslede sprog«.

*Jérôme Savary
(Fransk instruktør og
teaterleder)*

Holbergs kommentar

At bilde en købmand ind, at den tyrkiske kejsersøn, med den store Mufti og anden gejstlighed rejser midt ind i kernen af Europa, for at gifte sig med en ubekendt borgerdatter i Paris, er hardt ad ligeså dristigt, som dens invention, som gav sig ud for ambassadør fra kejseren i månen for at handle om ægteskab mellem samme kejserlige majestæt og dokterens datter.

*Ludvig Holberg
(citat fra komedien
Don Ranudo, 1745)*

*Hr. Jourdain og Doriméne –
Kim Veisgaard og Anne-Vibeke Mogensen*

Fru Jourdain, hr. Jourdain og Nicole – Merete Hegner, Kim Veisgaard, og Jette Sievertsen.

Om urpremieren i 1670

... *Le Bourgeois Gentilhomme* blev spillet for første gang på Chambord i oktober måned 1670. Aldrig er et stykke blevet dårligere modtaget end dette; og ingen af Molières stykker har givet ham så megen ærgrelse. Kongen sagde ikke et eneste ord til ham ved sin soupé, og alle hoffolkene tav stykket ihjel ...

Der gik fem dage, før man spillede dette stykke for anden gang, og i disse fem dage gemte

Molière sig helt ydmyget og krumbøjet i sit værelse. Han frygtede hånen fra de forudindtagede hoffolk ...

Dog spillede man dette stykke for anden gang. Efter forestillingen havde kongen, som endnu ikke var fremkommet med sin dom, den godhed at sige til Molière: »Jeg har ikke talt til Dem om Deres stykke ved den første forestilling, fordi jeg frygtede at være blevet vildledt ved den måde, det blev fremvist

på. Men i virkeligheden, Molière, har De endnu intet gjort, som ikke har moret mig, og Deres stykke er glimrende.«

Molière fik pusten igen ved hans Majestæts dom, og straks blev han overvældet af ros fra hoffolkene, som alle med én stemme gentog – så godt som dårligt – hvad Kongen havde sagt til fordel for dette stykke.

*Grimarest,
Vie de Molière (1705)*

Virkeligheden som iscenesættelse

Kongens og den enevældige stats forhold til adelen er absolut ikke entydigt. Det er kun den oprørske adel, som bliver forfulgt, ingenlunde adelen som sådan; den anses tværtimod stadig for at være landets ryggrad. Dens privilegier, med undtagelse af de rent politiske, står stadig ved magt; adelen får fremfor alt lov til at beholde sine rettigheder som herrer over for bønderne, og den er stadig helt fritaget for beskatning. Enevælden ophævede altså på ingen måde den gamle standsorden i samfundet; den ændrede stændernes forhold til kongen, men lod det indbyrdes forhold mellem stænderne forblive uændret. Kongen føler stadig, at han hører til adelen og holder af at kalde sig selv landets første *gentilhomme*«. Han giver aristokratiet erstatning for det prestigetab, det lider som følge af de nye adlinger, ved at udbrede myten om dets moralske og åndelige forbilledlighed med alle de til rådighed stående midler inden for den officielle kunst og litteratur. Dette fører til en ny aristokratisering af samfundet og en fornyet renæssance for de gamle ridderligt-romantiske moralbegreber. Den virkelige adelsmand er nu en »*honnête homme*«, som hører til fødselsadelen og bekender sig til ridderlighedens idealer. Heroisme og troskab, mådehold og selvbeherskelse, generositet og høflighed er de dyder, som han må være i besiddelse af. De er alle en del af denne smukke, harmoniske skinverden, hvori kongen præsenterer sig for offentligheden med sit følge. De lader som om disse dyder virkelig betyder noget, og idet de ofte også bedrager sig selv, spiller de rollerne som de nye riddere af det runde bord. Deraf kommer det uvirkelige ved hoflivet, som ikke er andet end en selskabsleg, et blændende iscenesat teater.

Arnold Hauser
(citat fra

*Kunstens og Litteraturens
socialhistorie 1953-79)*

Fru Jourdain og Dorante – Merete Hegner og Lars Junggreen.

Covielle og hr. Jourdain – Jens Albinus og Kim Veisgaard.

Molière – år for år

- 1622** Molière fødes i Paris og døbes 15. februar Jean Baptiste Poquelin.
- 1635** Elev på Jesuitternes Clérmont-kollegium til 1639.
- 1643** Grundlægger med veninden og skuespillerinden Madeleine Béjart en trup af skuespillere kaldet L'illustre Théâtre.
- 1645** L'illustre Théâtre opløses.
- 1646** Forlader Paris for at drage rundt i Frankrig med en teatertrup.
- 1655** »Fusentasten«, komedie i 5 akter. (Opført første gang i Danmark 1723 på Teatret i Lille Grønnegade).
- 1656** »Den kærlige Forbitrelse«, komedie i 5 akter. (Opført første gang på Teatret i Lille Grønnegade (1723)).
- 1658** Spiller for Ludvig XIV på Louvre. Får teatersalen Petit Bourbon stillet til rådighed.
- 1659** »De ziirlige Damer«, komedie i 1 akt. (Opført første gang på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1750).
- 1660** »Den indbildte Hanrej«, komedie i 3 akter. (Opført første gang på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1752).
- 1661** Får teatret i Palais Royal, som indvies med Molières eneste tragedie Don Garcie de Navarre.
»Mændenes Skole«, komedie i 5 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1724).
»De Fortrædelige«, komedie i 3 akter. (Opført på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1757).
- 1662** Gifter sig med skuespillerinden Armande Béjart.
»Fruentimmerskolen«, komedie i 5 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723) Denne komedie udløser skrivefejde i Paris og i den forbindelse skriver og opfører han »La critique de l'Ecole des femmes« og »L'Improptu de Versailles«. (»For-spil i Versailles« opført på Aarhus Teater, 1968).
- 1664** »Det tvungne Giftermaal«, komedie i 1 akt. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
Ved en fest Ludvig d. XIV holder, diventerer Molière med »La Princesse d'Elide«, en comédie galante (aldrig opført i Danmark) og 3-akts versionen af Tartuffe, der forbydes.
- 1665** »Don Juan el. Stengæsten«, komedie i 5 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
- »Den forklædte Doktor«, komedie i 3 akter. (Opført på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1755).
- 1666** »Misanthropen«. 4. juni. Molière spillede selv Alceste, Célimène blev spillet af hans kone. (Misanthropen blev opført på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1751, under titlen »Menneskehaderen«).
- »Doktor mod sin vilje«, komedie i 3 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
- 1667** »Tartuffe«, 5 akts version forsøges opført, men forbydes atter.
»Sicilianeren«, komedie i 1 akt. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
- 1668** »Amphitryon«, komedie i 3 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
»Jørgen Dingel« (Georges Dandin) el. »Arme Jørgen«, komedie i 3 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade 1723).
»Den Gerrige« el. »Gnieren«, komedie i 5 akter, (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1722 som åbningsforestilling).
- 1669** »Tartuffe« frigives til offentlig opførelse. Komedie i 5 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade).
»Monsieur de Pourceaugnac«, komedieballet. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
- 1670** »Les Amants magnifique«, pastoral-komedie.
»Den adelsgale borger« el. »Den fine mand«, komedie i 3 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1722).
- 1671** »Psyche«, tragedieballet i samarbejde med Corneille.
»Scapins skalkestykker«, komedie i 3 akter. (Opført på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1749).
»Grevinden af Scarbognac«, komedie i 1 akt. (Opført på Komediehuset på Kgs. Nytorv, 1757).
- 1672** »De lærde damer«, komedie i 5 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1724).
- 1673** »Den indbildte syge«, komedie i 3 akter. (Opført på Teatret i Lille Grønnegade, 1723).
Molière dør 17. februar.

v/mag.art. Ida Poulsen

Solkongens buste, omgivet af statister, sangere – og til højre Ruth Maisie som En kvinde.

Cléonte, hr. Jourdain, fru Jourdain og Covielle – Olaf Johannessen, Kim Veisgaard, Merete Hegner og Jens Albinus.

Covielle og hr. Jourdain – Jens Albinus og Kim Veisgaard.

Hr. og fru Jourdain – Kim Veisgaard og Merete Hegner.

Aarhus Teater og Molière

1900-03	Den indbildt Syge.....	12 gange
1909-11	Fruentimmerskolen	9 gange
1915-17	Tartuffe	8 gange
1917/18	Scapins Skalkestykker	22 gange
1928/29	Den Gerrige	12 gange
1930/31	Den indbildt Syge	16 gange
1936/37	Den indbildt Syge	16 gange
1940/41	Fruentimmerskolen.....	6 gange
1948/49	Scapins Skalkestykker	23 gange
1950/51	Den indbildt Syge	21 gange
1959/60	Scapins Skalkestykker	21 gange
1962/63	Tartuffe	23 gange
1966/67	Den fine Mand.....	31 gange
1967/68	Det tvungne Ægteskab.....	7 gange (Genoptagelse af Holbergspillene)
1968/69	Molière har travlt.....	41 gange (Forpil i Versailles og Den Gerrige)
1975/76	Tartuffe	34 gange
1981/82	Don Juan	37 gange
1993/94	Den fine Mand.....	

Barokkens kunst

Hele barokkunssten er fyldt af gysen, af genlyden fra de uendelige rum og af alt eksisterendes samhörighed. Kunstværket bliver i sin totalitet, som en homogen organisme, der lever i alle sine dele, til et symbol på universet. Enhver af disse dele viser, ligesom himmellegemerne hen til en uendelig, ubruds sammenhæng; hver del indeholder den lov, der styrer helheden, i hver af dem virker den samme kraft, den samme ånd. De bratte diagonaler, de pludselige perspektiviske forkortelser, de forcerede lyseffekter, alt udtrykker en overmægtig, uuds lukkelig dragning mod det uendelige. Hver linie fører blikket ud i det fjerne, enhver form, som er fuld af bevægelse synes at ville overgå sig selv, hvert motiv befinder sig i en tilstand af spænding og anstrengelse, som om kunstneren aldrig er helt sikker på, at det virkelig lykkes ham at udtrykke det uendelige.

Arnold Hauser

Mavedanserne og hr. Jourdain – Kim Veisgaard.

Teatret: Illusion eller løgn?

Teatret er Poesiens, Drømmens og Besværgelsernes Skueplads. Teatret er et Sted, hvor Skuespillere og Tilskuere enes om at lyve for hinanden.

»Det er ikke det sande i Kunsten, som henrykker os,« siger Grimm, »det er Løgneren... Løgneren opfattet som illusionsskabende Magt. Den beviser Menneskets Overlegenhed over Dyrene, og er den eneste Maade, hvorpaa Kunstneren hæver sig over andre Mennesker.«

Men det Sted, hvor Løgneren særlig udfolder sig, den Bygning, hvor den bliver anerkendt, patenteret, udbyttet, hvor dens trofaste Tilhængere kan holde

deres Sammenkomster i frydefuld Sikkerhed, det er Teatret. Hvad der er af vanærende og giftigt i Løgneren, bliver her til en udsøgt Dyd og forvandles sluttelig til Sandhed.

Hvis man vilde definere den dramatiske Kunst ud fra dette Synspunkt: Illusion eller Løgn, kunde man hævde, at det er et Komplot mellem en Løgner, nogle Simulanter eller Hyklere og et stort Antal Bedragere eller Dumrianer.

Løgneren, som finder Udløsning i den opdigtede Historie, han fortæller, er den dramatiske Digter.

Hyklerne, som Grækerne kald-

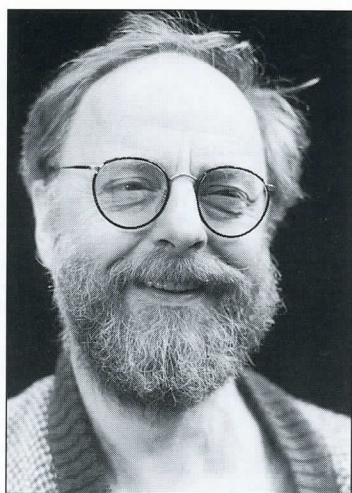
te Skuespillerne, er Formidlerne, de handlende Mellemed ved denne Operation. Og Bedragerne eller Dumrianerne er Tilskuerne. Drevet af samme Smag for det uvirkelige og deres Higen efter en anden Tilværelse samler de sig først, derpaa gør de sig til Digterens og Skuespillernes medskyldige i denne Fremkaldelse af en løgnagtig Illusion.

Teatrets Kunst bestaar i at bruge Løgneren som en Prisme, der opløser og bryder Følelser og Tanker for at gøre dem saa meget mere tydelige og aktive.

*Louis Jouvot
(Fransk skuespiller og instruktør)*

Cléonte og Lucile, hr. og fru Jourdain – Olaf Johannessen, Julie Carlsen, Kim Veisgaard og Merete Hegner.

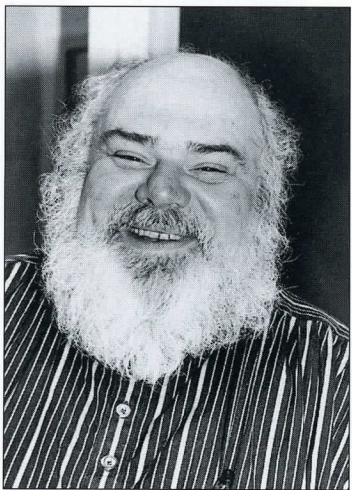
Instruktøren

Eyun Johannessen, født 28/4 1938 i Tórshavn, Færøerne. Skuespilleruddannet i København og Odense 1957-60. Studieophold i Warszawa, Berlin og London. Op gennem 1960'erne kunstnerisk leder af Tórshavns Teater. Dannede 1976 Færøernes første professionelle teatergruppe, Grima. Rektor for Skuespillerskolen ved Aarhus Teater 1979-86. Har siden været nært knyttet til Aarhus Teater, hvor han blandt meget andet har iscenesat »Indenfor Murene«, »Alfa & Omega«, »Et Juleeventyr«, »Rocky Horror Show«, »Lykke-Per«, »Titus Andronicus«, »Grev af Monte Cristo«, »Elverhøj«, »Hamlet« og »De fortabte spillemænd«, som han desuden satte op som jubilæumsforestilling i Nordens Hus i Tórshavn 1993. Som freelance-iscenesætter desuden opgaver i Sverige, Norge, Island og på de fleste danske teatre – senest Jess Ørnsbos »Splejsen« på Det Kongelige Teater.

Scenografen

Lars Juhl, født 1943 i København. Studier i scenografi hos professor Teo Otto på Staatliche Kunstakademie, Düsseldorf 1964-67. Debut med Ostrowskijs »Skoven« på Det Ny Teater 1967. Herefter ca. 140 scenografier til skuespil, ballet og opera i Danmark, Norge, Sverige, Tyskland og Israel – på Aarhus Teater alene 16 opgaver siden 1971, senest Jens Smærup Sørensen »Lyset over Skagen« 1989. Har desuden sat sit markante præg på Den Jyske Operas store Wagner-opsætninger – »Nibelungens Ring«, »Iristan og Isolde« og »Parsifal«. I denne sæson hovedsageligt beskæftiget på Det Kongelige Teater med Lars Noréns »Sommer«, Jess Ørnsbos »Splejsen« og Hermann Brochs »Zerline«.

Komponisten

Fuzzy (Jens Wilhelm Pedersen), født 1939. Konservatorieuddannet musiker, komponist og musikpædagog. Studier i musikhistorie, -teori og komposition hos Per Nørgård, senere hos Ligetti og Stockhausen. Frem til 1978 underviser ved Det jyske Musikkonservatorium, derefter et særdeles alsidigt virke i musikkens verden under mottoet »Elsker al musik, hader al muzak«. En myreflittig komponist i stort set alle genrer – instrumentalmusik, korværker, elektronisk musik, opera, ballet, teater, film og TV. I dette forår bl.a. musik til Jess Ørnsbos »Splejsen« på Det Kgl. Teater og Karen Blixen-balletten »Tanne« på Nyt Dansk Danseteater. Blandt mange opgaver på Aarhus Teater i de senere år: »Et Juleeventyr«, »Lykke-Per«, »Grev af Monte Cristo«, »Hamlet« og »De fortabte spillemænd«. Komponerede musik til film som »Dansen om Regitze«, »Samson og Sally« og »Hønningmåne«, til TV bl.a. »Aladdin«, »Niels Klim« og »Mørklægning«.

Ludvig XIV – buste af Bernini, 1665.